

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.22.2.2023

Pani
Ewa Wencel
Dyrektor
Teatr Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego
ul. Marszałkowska 138
00-004 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/024 Fundusz Wsparcia Kultury

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Teatr Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego ¹ , ul. Marszałkowska 138, 00-004 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Wencel, Dyrektor Teatru od 1 września 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki pełnił Andrzej Nejman, Dyrektor Teatru od 15 lipca 2010 r. do 31 sierpnia 2023 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykorzystanie i rozliczenie wsparcia finansowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2022 (z uwzględnieniem wytworzonych dokumentów i podjętych działań przed i po tym okresie, o ile mają wpływ na ocenę kontrolowanej działalności).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Łukasz Misiak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/184/2023 z 27 września 2023 r. (akta kontroli tom I str. 1-2, 379)

---

¹ Dalej również: Teatr.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W 2020 r. Teatr Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego pozyskał i wydatkował środki z Funduszu Wsparcia Kultury⁴ w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w kwocie 3 502,0 tys. zł, które to wsparcie, zgodnie z jego celem, umożliwiło utrzymanie zatrudnienia w Teatrze w okresie pandemii. Środki Funduszu wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, jednak nieprawidłowości we wniosku skutkowały pobraniem wsparcia w nadmiernej wysokości.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Teatru wystąpił do Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego⁵ o środki z Funduszu Wsparcia Kultury w kwocie 3 610,3 tys. zł, a otrzymał dofinansowanie w kwocie 3 502,0 tys. zł na wydatki na wynagrodzenia i nagrody dla pracowników Teatru. We wniosku o wsparcie przedstawiono dane dotyczące zatrudnienia zgodne [...]⁶ oraz ewidencją kadrową, natomiast dane dotyczące przychodów wykazano nie w pełni zgodnie z ewidencją księgową prowadzoną w Teatrze. We wniosku nie uwzględniono również wsparcia w postaci zwolnienia z obowiązku opłacenia należności z tytułu składek ZUS w łącznej kwocie 505,3 tys. zł, co stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 oraz § 7 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 2020 r. w sprawie wsparcia finansowego jednostek prowadzących działalność kulturalną w dziedzinie teatru, muzyki lub tańca⁷, zgodnie z którymi kwotę wsparcia finansowego należało pomniejszyć o wysokość wsparcia zwrotnego lub bezzwrotnego otrzymanego przez jednostkę ze środków publicznych w związku z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku. Niewykazanie tego zwolnienia naruszało również § 6 ust. 2 Regulaminu wsparcia finansowego jednostek prowadzących działalność kulturalną w dziedzinie teatru, muzyki lub tańca ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19⁸. Ponadto do ksiąg rachunkowych Teatru nie wprowadzono przychodu osiągniętego z tytułu ww. zwolnienia, co stanowiło naruszenie art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 w powiązaniu z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁹ oraz regulacji wewnętrznych. W związku z nieujawnieniem we wniosku wsparcia pozyskanego z ZUS, Teatr otrzymał ze środków FWK o 396,9 tys. zł więcej niż dopuszczalna maksymalna kwota dofinansowania obliczona zgodnie z regulacjami dotyczącymi tego Funduszu. Na skutek działań NIK, w toku kontroli dokonano jednak skutecznego anulowania zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek ZUS na kwotę 505,3 tys. zł.

W wyniku szczegółowego badania 43,6% wydatków poniesionych ze środków FWK w kwocie 1 527,4 tys. zł ustalono, że środki wydatkowano na koszty personelu pracującego na rzecz Teatru, zgodnie z celem określonym we wniosku i umowie. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. regulowania przez zasady wynagradzania, premiowania i nagradzania obowiązujące w Teatrze również płac osób zatrudnionych na stanowiskach głównego księgowego i zastępcy dyrektora, co

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Wsparcie, o którym mowa w art. 65 ust. 29 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.). Dalej: FWK lub Fundusz.

⁵ Dalej: Instytut lub IT.

⁶ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej oraz art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 773), dalej: ustawa o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1729, dalej: rozporządzenie w sprawie wsparcia.

⁸ Dalej: Regulamin wsparcia.

⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

stanowiło naruszenie art. 77² § 5, w związku z art. 241²⁶ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy¹⁰, w wyniku czego Główniej Księgowej i jednocześnie Zastępcy Dyrektora wypłacano, w ramach wynagrodzenia miesięcznego, premie regulaminowe, w tym 24,0 tys. zł ze środków FWK. Ponadto Główniej Księgowej i jednocześnie Zastępcy Dyrektora, ze środków FWK, przyznano i wypłacono nagrodę roczną, której wysokość przekroczyła o 3 929,93 zł limit wynikający z art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi¹¹.

Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły zatrudnienia byłej, jak i obecnej Zastępcy Dyrektora w drodze zmiany warunków umowy o pracę zamiast w drodze powołania, braku poświadczenia kontroli list płac pod względem formalnym i rachunkowym, wypłacania nagród ze środków bieżących oraz nieutworzenia w Teatrze funduszu nagród. W ocenie NIK były to błędy o charakterze formalnym, niemające istotnego wpływu na wykorzystanie i rozliczenie wsparcia z FWK.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie i rozliczenie wsparcia finansowego ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19

Opis stanu faktycznego

1. Zgodnie ze statutem¹² Teatr jest samorządową instytucją artystyczną posiadającą osobowość prawną, której zakres działalności obejmuje m.in. przygotowywanie i prezentowanie przedstawień teatralnych samodzielnie lub w koprodukcji z innymi instytucjami artystycznymi i instytucjami kultury, we własnej siedzibie jak i poza nią; prezentowanie przedstawień gościnnych oraz własnych przedstawień poza siedzibą Teatru; współpracę z organizacjami społecznymi, fundacjami. Teatr może również prowadzić działalność gospodarczą (w zakresie działalności impresaryjnej, wystawienniczej, wydawniczej, realizacji transmisji i nagrań i innym), przy czym działalność ta nie może ograniczać ani utrudniać wykonywania zadań statutowych Teatru. Zgodnie ze Statutem, działalność Teatru finansowana jest m.in. z dotacji podmiotowych i celowych, przychodów uzyskiwanych z prowadzonej działalności, w tym ze sprzedaży składników majątku ruchomego oraz najmu i dzierżawy składników majątkowych, środków otrzymanych od osób fizycznych i prawnych oraz innych źródeł.

(akta kontroli tom I str. 111-118)

O możliwości wnioskowania o udzielenie wsparcia z Funduszu Teatr został poinformowany e-mailem przez Biuro Kultury Urzędu m.st. Warszawy 8 października 2020 r. kierownictwo Teatru informację o powołaniu Funduszu powzięło m.in. ze stron internetowych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹³ oraz z telewizji, ponadto pracownicy administracyjni Teatru monitorowali informacje medialne dotyczące FWK.

(akta kontroli tom I str. 4-6, 90-97, tom II str. 35-37)

19 października 2020 r. Główna Księgowa i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora Teatru Kwadrat ds. ekonomiczno-finansowych¹⁴, złożyła do Instytutu Teatralnego, za pośrednictwem systemu Witkac¹⁵, elektroniczny wniosek

¹⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, dalej: Kodeks pracy.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136, dalej: ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

¹² Stanowiącym załącznik do uchwały nr LXXIII/2037/2018 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 30 sierpnia 2018 r. w sprawie zmiany statutu Teatru Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 8788).

¹³ Dalej: MKiDN.

¹⁴ Dalej: Zastępca dyrektora.

¹⁵ Dostępnego wówczas pod adresem „<https://www.fwk.witkac.pl>”.

o dofinansowanie z Funduszu w kwocie 3 610,3 tys. zł¹⁶, przy czym Teatr nie posiadał kopii tej wersji wniosku. Pomoc w tej wysokości została ujęta na liście beneficjentów FWK opublikowanej na stronie MKiDN w dniu 13 listopada 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 49-51, tom II str. 34-40)

Główna Księgowa będąca wówczas jednocześnie Zastępcą Dyrektora wyjaśniła, że Teatr złożył jeden wniosek, w formie elektronicznej, w systemie Witkac, w dniu 19 października 2020 r., przy czym Teatr nie posiada kopii tego wniosku. Wobec kontrowersji wokół FWK, po artykułach głoszących, że Ministerstwo wspiera dużych artystów prywatnych, wstrzymano proces wypłaty już przyznanego środków. Decyzja w zakresie zmniejszenia dofinansowania nie została podjęta przez Teatr, lecz, w ocenie Głównej Księgowej, przez MKiDN lub IT. Początkowo Teatr chciał uzyskać maksymalną kwotę dofinansowania, lecz została ona zmniejszona bez przekazania przez Instytut konkretnej informacji lub uzasadnienia. Główna Księgowa nie pamiętała, czy Instytut sam dokonał korekty w systemie Witkac, ale Teatr nie składał kolejnego wniosku w tym systemie. Mimo tego kwota dofinansowania została obniżona.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

Instytut ponownie dokonał weryfikacji wniosków, której efektem była zmiana kwoty dofinansowania przyznanego Teatrowi. Zgodnie z przedstawionym do kontroli wnioskiem z dnia 2 grudnia 2020 r.¹⁷ w rubryce „kwota wnioskowana” ujęto 3 502,0 tys. zł (tj. o 108,3 tys. zł mniej niż pierwotnie ogłoszona kwota dofinansowania). Taka kwota została ostatecznie Teatrowi przyznana zgodnie z umową nr 238/FWK/IT/2020 z dnia 1 grudnia 2020 r.¹⁸ Środki finansowe wpłynęły na rachunek Teatru 16 grudnia 2020 r. W preambule umowy zapisano, że Teatr złożył do IT wniosek nr 437 w dniu 2 grudnia 2020 r. na zasadach określonych w Regulaminie wsparcia, oraz że stanowi on integralną część umowy. Główna Księgowa 4 grudnia 2020 r. przesłała elektronicznie podpisaną przez Dyrektora Teatru umowę oraz wniosek na adres e-mail IT. Wobec trudności w odczytaniu podpisów elektronicznych tych dokumentów, Instytut zwrócił się do Teatru o przekazaniu podpisanej odręcznie, papierowej wersji tych dokumentów, które Dyrektor Teatru przedłożył 9 grudnia 2020 r. W dniu 11 grudnia 2020 r. Teatr otrzymał e-mailem informację o zmianie statusu umowy na „podpisana”.

(akta kontroli tom II str. 1-10, 34, 41-58)

Główna Księgowa wyjaśniła, że ostateczna wersja wniosku została sporządzona 2 grudnia 2020 r., zaktualizowaną i podpisaną elektronicznie przez Dyrektora wersję wysłała do Instytutu e-mailem 4 grudnia 2020 r. Oba wnioski, tj. pierwotny z 19 października 2020 r. i ostatecznie podpisany przez Dyrektora z 2 grudnia 2020 r., różniły się tylko kwotą przyznanej dotacji. Innych zmian, np. w zakresie przychodów czy zwolnień, we wniosku nie wprowadzono.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

Teatr jako samorządowa jednostka artystyczna w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej¹⁹ był podmiotem uprawnionym do złożenia wniosku o wsparcie ze środków FWK. Wniosek z dnia 2 grudnia 2020 r. zawierał informacje o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 1-4, 6-14 rozporządzenia w sprawie wsparcia, w tym m.in. dane identyfikacyjne jednostki, dane finansowe dotyczące prowadzonej działalności, przychody uzyskane z działalności statutowej i dodatkowej, w tym udział przychodów z działalności

¹⁶ Suma kontrolna wniosku w systemie Witkac f97b-3347-36b4.

¹⁷ Suma kontrolna w systemie Witkac ff94-c9c1-ec5a.

¹⁸ Dalej: umowa. Dyrektor Teatru Kwadrat podpisał umowę elektronicznie w dniu 4 grudnia 2020 r.

¹⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm. Dalej: ustawa o działalności kulturalnej.

statutowej oraz dodatkowej w całkowitych przychodach jednostki, liczby zrealizowanych wydarzeń artystycznych, dane dotyczące zatrudnienia, kwotę wnioskowanego wsparcia finansowego. We wniosku zaznaczono, że wsparcie zostanie przeznaczone na wydatki związane z kosztami personelu pracującego na rzecz instytucji, w tym na wynagrodzenia zasadnicze oraz składniki wynagrodzenia wynikające z umów o pracę wraz z ZUS pracodawcy (w kwocie 2 952 tys. zł), oraz nagrody i premie dla pracowników etatowych Teatru (w kwocie 550 tys. zł). W części dotyczącej oświadczeń zawarto m.in. zapisy potwierdzające, że podane we wniosku dane finansowe wynikają z ewidencji księgowej Teatru i zawierają zapisy odzwierciedlające stan rzeczywisty, o zgodności wnioskowanego przez jednostkę wsparcia finansowego z warunkami udzielania pomocy publicznej oraz, że wskazane we wniosku wydatki stanowią koszty kwalifikowalne w rozumieniu art. 53 ust. 5 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i art. 108 Traktatu²⁰.

(akta kontroli tom II str. 48-52)

Przedstawione we wniosku dane dotyczące zatrudnienia w jednostce, tj. 77 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w 2019 r. oraz 74 osoby w 2020 r., były zgodne z danymi [...] ²¹ oraz ewidencją kadrową prowadzoną w Teatrze. W zakresie finansowym we wniosku wskazano wyłącznie uzyskane przez Teatr przychody z działalności statutowej oraz dodatkowej. Stosownie do zapisów § 6 ust. 3 Regulaminu wsparcia, Teatr w części przychodowej wniosku nie wykazał dotacji podmiotowej otrzymywanej od m.st. Warszawy²². W przypadku wydarzeń artystycznych, dla których Teatr nie był organizatorem, stosownie do § 6 ust. 4 Regulaminu wsparcia, przychody z tego tytułu wyłączono²³ i uwzględniono jedynie przychody w części, które były Teatrowi należne zgodnie z umowami dotyczącymi organizacji tych wydarzeń lub współpracy, w tym przychody za udostępnienie pomieszczeń oraz sceny na potrzeby współorganizacji wydarzeń artystycznych, udzielanie przez Teatr licencji oraz wszelkiej niezbędnej pomocy na organizowanie i wystawiania spektakli wyjazdowych, prowadzenie objętej przeważająco sprzedaży biletów, wystawianie spektakli za pomocą usługi pay-per-view oraz za prowadzenie bistro w lokalu przynależnym do Teatru. Wykazane we wniosku przychody Teatru nie były w pełni zgodne z ewidencją księgową, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli tom I str. 449-469, tom II str. 48-52, 80-170, 209-304)

Przed wystąpieniem o środki z FWK, osoba zatrudniona na stanowisku Głównego Księgowego i jednocześnie Zastępcy Dyrektora w dniu 15 października 2020 r. złożyła, elektronicznie w systemie PUE ZUS²⁴, wniosek RDZ-B o zwolnienie z obowiązku opłacenia należności z tytułu składek dla płatników w określonych branżach za okres lipiec (w kwocie 160,9 tys. zł), sierpień (195,1 tys. zł) oraz wrzesień (149,3 tys. zł) 2020 r. w łącznej kwocie 505,3 tys. zł. Zgodnie z informacją z bazy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów²⁵ oraz informacją Dyrektora Departamentu Realizacji Przychodów ZUS²⁶, ZUS przyznał Teatrowi wnioskowane

²⁰ Dz. Urz. UE L 187 z 26.6.2014, s. 1, dalej: rozporządzenie uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym.

²¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

²² W latach 2019-2020 Teatr nie otrzymał dotacji celowych.

²³ Np. przychody organizatora z tytułu biletów.

²⁴ Platforma Usług Elektronicznych ZUS.

²⁵ Baza pn. System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej - SUDOP.

²⁶ Pismo 992200.421.664.2023 UNP 2023-00588868 z dnia 24 października 2023 r.

zwolnienie²⁷ w dniu 17 października 2020 r. Również w systemie PUE ZUS, na koncie Teatru²⁸, widniała informacja o statusie wniosku, tj. że wniosek został poprawnie złożony a data zwolnienia to 17 października 2020 r.²⁹ W dniu 19 października 2020 r. w PUE ZUS zostały zamieszczone³⁰ pisma informacyjne podpisane przez Dyrektora Departamentu Dochodów ZUS dotyczące każdego miesiąca na które przyznano zwolnienie, w których poinformowano Teatr, że:

- wniosek rozpatrzono pozytywnie,
- zwolnienie z opłacania należności z tytułu składek stanowi pomoc publiczną, która ma na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce, o której mowa w Sekcji 3.1. Komunikatu Komisji - Tymczasowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19,
- w dniu 17 października 2020 r. została udzielona Teatrowi pomoc publiczna w formie zwolnienia ze składek wyrażona w złotych oraz w euro.

Udzielone przez ZUS zwolnienie z opłacania należności z tytułu składek stanowiło przychód Teatru, jednak w księgach rachunkowych jednostki, mimo utworzenia dedykowanego konta analitycznego, nie zaksięgowano tej operacji gospodarczej, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli tom II str. 171-208)

We wniosku o wsparcie ze środków FWK, w poz. B.11 nie wykazano zwolnienia z opłacenia składek ZUS jako uzyskanego wsparcia zwrotnego lub bezzwrotnego otrzymanego przez Teatr ze środków publicznych w związku z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku, do czego zobowiązywały § 5 ust. 1 oraz § 7 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie wsparcia oraz § 6 ust. 2 Regulaminu wsparcia. W związku z tym zawyżona została maksymalna kwota wsparcia finansowego przysługującego Teatrowi. Ponadto do wniosku nie załączono potwierdzenia otrzymania tego wsparcia, do czego zobowiązywał rozdział IX Ogłoszenia o naborze wniosków z dnia 8 października 2020 r. na stronie Biuletynu Informacji Publicznej IT³¹, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli tom II str. 48-52, 80-81)

2. Teatr 1 grudnia 2020 r. zawarł z IT umowę nr 238/FWK/IT/2020, która do dnia zakończenia czynności kontrolnych³² nie była aneksowana. Zapisy umowy były zgodne z § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wsparcia oraz ze wzorem zaakceptowanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Umowa o wsparcie finansowe zawierała m.in. wysokość, przeznaczenie i termin przekazania środków wsparcia finansowego, termin jego wykorzystania nie dłuższy niż do dnia 31 grudnia 2020 r., termin i sposób rozliczenia udzielonego wsparcia, zasady i terminy zwrotu udzielonego wsparcia finansowego (wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych), uprawnienia IT w zakresie kontroli należytego wykonywania umowy, obowiązki jednostki w zakresie informowania i raportowania na temat sposobu wykorzystania wsparcia finansowego oraz bieżącej sytuacji finansowej jednostki, formy zabezpieczenia umowy, numer rachunku bankowego Teatru, zasady raportowania z wykorzystania udzielonego wsparcia finansowego, zasady odpowiedzialności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania

²⁷ Zwolnienia udzielono na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374, ze zm.)

²⁸ Zakładka Tarcza antykryzysowa/ Szczegóły twoich wniosków/Wnioski o ulgi.

²⁹ Według stanu na 31 października 2023 r.

³⁰ Znaki pism: za lipiec - 2020/10/5514507; za sierpień – 2020/10/5515086; za wrzesień – 2020/10/5516396.

³¹ Dalej: Ogłoszenie o naborze wniosków.

³² Tj. 24 listopada 2023 r.

umowy, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy, zobowiązanie jednostki do umieszczenia informacji o uzyskaniu wsparcia finansowego.

Strony postanowiły, że wniosek złożony przez Teatr w dniu 2 grudnia 2020 r. stanowi integralną część umowy. Ponadto Dyrektor podpisując umowę oświadczył, że wniosek z dnia 2 grudnia 2020 r. zawiera prawdziwe, rzetelne i niewprowadzające w błąd informacje dotyczące Beneficjenta.

(akta kontroli tom II str. 53-57)

3. Teatr prowadził wyodrębnioną ewidencję księgową środków wsparcia finansowego pochodzących z Funduszu. Wydatków dokonywano z rachunku bieżącego jednostki. Po stronie przychodów księgowania dokonano na koncie zespołu 7³³, ponadto na koncie pozabilansowym³⁴ dokonano ewidencji zarówno środków refinansowanych³⁵ oraz wydatkowanych ze środków FWK, co było zgodne z § 10 ust. 1 Regulaminu wsparcia oraz § 3 pkt 3 umowy.

Teatr otrzymane środki Funduszu wykorzystał wyłącznie na działalność kulturalną w dziedzinie teatru, muzyki lub tańca, zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 4 Regulaminu wsparcia, na koszty, które mieściły się w ramach kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w art. 53 ust. 5 pkt e) rozporządzenia uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym, tj. na koszty personelu pracującego na rzecz instytucji kulturalnej lub obiektu dziedzictwa kulturowego lub projektu. Teatr ze środków FWK pokrył wydatki związane z wynagrodzeniami pracowników (w tym zespołu artystycznego, obsługi technicznej, organizacji i obsługi widowni administracji i dyrekcji) za okres od kwietnia do grudnia 2020 r. oraz nagrodami rocznymi i specjalnymi dla pracowników.

(akta kontroli tom II str. 11-33, 71-79, 306-309)

Obowiązujące w okresie 2020-2023 (do 30 września) w Teatrze zasady ustalania wysokości wynagrodzeń, premii oraz nagród i innych świadczeń pieniężnych dla pracowników tej instytucji określone zostały w następujących dokumentach:

- Regulaminie pracy wprowadzonym zarządzeniami Dyrektora Teatru: nr 11/2018 z dnia 3 września 2018 r. oraz nr 10/2020 z dnia 29 lipca 2020 r.;
- Regulaminie wynagradzania pracowników Teatru Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego z siedzibą w Warszawie wprowadzonym zarządzeniami Dyrektora Teatru: nr 20/2019 z dnia 30 października 2019 r.³⁶, nr 14/2021 z dnia 23 sierpnia 2021 r., nr 3/2023 z dnia 18 stycznia 2023 r., nr 7/2023 z dnia 22 marca 2023 r.;
- Regulaminie premiowania i nagradzania pracowników Teatru Kwadrat w Warszawie z dnia 20 maja 2012 r. wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora Teatru nr 15/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu Premiowania i Nagradzania Pracowników Teatru Kwadrat³⁷.

³³ Po stronie przychodów na koncie analitycznym 760-001-003-001, wydatki księgowano na koncie bieżącym 130-003.

³⁴ Po stronie WN konta 299 w podziale na subkonta analityczne dot. wynagrodzeń zasadniczych oraz nagród i premii, z dodatkowym podziałem na kwoty brutto i ZUS pracodawcy.

³⁵ Refinansowane listy płac (za okres kwiecień-listopad) zostały zaewidencjonowane na koncie 299 w dniu 31 grudnia 2020 r.

³⁶ Zmienionym Zarządzeniem nr 7/2020 Dyrektora Teatru Kwadrat z dnia 27 maja 2020 r. w sprawie wprowadzania zmian do obowiązującego w Teatrze Kwadrat Regulaminu Wynagradzania w związku z czasowym ograniczeniem działalności twórczej związanej ze zbiorowymi formami kultury i rozrywki podczas epidemii COVID-19.

³⁷ Zmienione zarządzeniami Dyrektora Teatru Kwadrat: nr 3/2017 z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie ujednoczenia zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat; nr 1/2018 z dnia 2 stycznia 2018 r. w sprawie zmian w zasadach przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat; nr 13/2021 z dnia 6 lipca 2021 r. w sprawie zmiany zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat na czas do końca obowiązywania stanu epidemii w związku z wirusem SARS-CoV-2; nr 3/2022 z dnia 1 marca 2022 r. w sprawie przywrócenia zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat od dnia 1 marca 2022 r.; nr 4/2023 z dnia 23 stycznia

Szczegółowa analiza ww. dokumentów wykazała, że regulowały one również zasady wynagradzania, premiowania i nagradzania osób zatrudnionych na stanowiskach głównego księgowego i zastępcy dyrektora, co stanowiło naruszenie art. 77² § 5, w związku z art. 241²⁶ § 2 Kodeksu pracy, zgodnie z którymi postanowienia regulaminu wynagrodzeń nie mogą określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy, w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2 Kodeksu pracy, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli tom I str. 215-378)

Badaniem objęto wydatki w kwocie 1 527,4 tys. zł, tj. 43,6% udzielonego Teatrowi wsparcia. Przeanalizowano łącznie 22 dokumenty księgowe (listy płac), które dotyczyły wynagrodzeń wypłaconych pracownikom za miesiące kwiecień, sierpień oraz grudzień 2020 r. oraz nagród rocznych i specjalnych wypłaconych w grudniu 2020 r. na rzecz 78 pracowników Teatru. Badanie wykazało, że:

- wynagrodzenia miesięczne wypłacano pracownikom Teatru terminowo, w wysokościach wynikających z umów o pracę;
- zgodnie z warunkami płacy ustalonymi dla pracowników, w skład wynagrodzenia miesięcznego, oprócz wynagrodzenia zasadniczego, wchodziły: dodatek funkcyjny, premia regulaminowa oraz dodatek stażowy;
- wysokość dodatków funkcyjnych pracowników była zgodna z regulacjami wewnętrznymi dotyczącymi wysokości dodatku na danym stanowisku;
- terminowo opłacano zaliczki na podatek dochodowy oraz składki ZUS;
- na wszystkie listy płac naniesiono adnotacje „Finansowane ze środków wsparcia dla jednostek prowadzących działalność kulturalną w dziedzinie teatru, muzyki lub tańca ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 3 502 035,00 zł w ramach umowy nr 238/FWK/IT/2020”, stosownie do § 3 pkt 7 umowy;
- w przypadku wszystkich 22 list płac objętych badaniem nie poświadczono kontroli pod względem formalnym i rachunkowym, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości;
- w Teatrze nie utworzono funduszu nagród, do czego zobowiązywały regulacje wewnętrzne dotyczące wynagradzania pracowników Teatru, a w kontrolowanym okresie nagrody wypłacano ze środków bieżących, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości;
- w pismach i mailach do pracowników informujących o przyznaniu nagrody wskazywano podstawę jej przyznania oraz informowano, że nagrody mogą być wypłacone dzięki otrzymanemu wsparciu z FWK.

(akta kontroli tom II str. 305-365)

Przepisy ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi miały w okresie objętym kontrolą zastosowanie do wynagrodzeń i nagród przyznanych osobom zatrudnionym w Teatrze na stanowiskach Dyrektora, Zastępcy Dyrektora oraz Głównej Księgowej. W tym zakresie ustalono, że:

- wysokość wynagrodzeń miesięcznych finansowanych ze środków FWK w 2020 r. osób zatrudnionych na ww. stanowiskach nie przekraczała limitów określonych w art. 8 pkt 2 tej ustawy;
- zgodnie z warunkami płacy ustalonymi dla osób zatrudnionych na ww. stanowiskach, w skład ich wynagrodzenia miesięcznego, oprócz wynagrodzenia zasadniczego, wchodziły: dodatek funkcyjny oraz dodatek za wysługę lat. Ponadto w przypadku osoby zatrudnionej na stanowisku Głównej Księgowej i jednocześnie Zastępcy Dyrektora, w skład jej wynagrodzenia, zgodnie z warunkami umowy

---

2023 r. oraz nr 25/2023 z dnia 27 września 2023 r. w zakresie wycofania od dnia 1 października 2023 r. pisemnych, miesięcznych ocen pracowniczych i częstotliwości przyznawania nagród uznaniowych raz w miesiącu.

- o pracę, wchodziła premia regulaminowa wypłacana miesięcznie na podstawie obowiązujących w Teatrze regulaminów wynagradzania, premiowania i nagradzania pracowników, co stanowiło naruszenie Kodeksu pracy oraz ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi i zostało szczegółowo opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości;
- wysokość nagrody rocznej wypłaconej ze środków FWK w 2020 r. Dyrektorowi Teatru nie przekroczyła limitu określonego w art. 10 ust. 7 ww. ustawy, natomiast limit ten został przekroczony w przypadku nagrody rocznej przyznanej Głównej Księgowej i jednocześnie Zastępcy Dyrektora, co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

Ponadto zarówno ówczesna, jak i obecna Zastępca Dyrektora zostały zatrudnione na stanowisku w drodze zmiany warunków umowy o pracę zamiast w drodze powołania, co było niezgodne ze Statutem Teatru i co szczegółowo opisano w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli tom I str. 396-440, tom II str. 310-330)

4. Teatr, stosownie do § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wsparcia, przekazał w dniu 15 stycznia 2021 r. informację o wykorzystaniu udzielonego wsparcia, za pośrednictwem systemu Witkac, na którą składało się rozliczenie FWK oraz załącznik (Tabela nr 1) pn. „Szczegółowy wykaz wydatków poniesionych ze środków FWK”. Opiekun Teatru w IT wezwał 22 stycznia 2020 r. do poprawy załączonego do informacji wykazu wydatków w ciągu siedmiu dni, w zakresie każdorazowego wykazywania kwoty brutto dokumentów księgowych, liczby pracowników znajdujących się na liście płac oraz weryfikacji prawidłowości wykazanych dat zapłaty. Teatr 29 stycznia 2021 r., terminowo, przedłożył do IT korektę za pośrednictwem systemu Witkac. Informacja 4 lutego 2021 r. w systemie zmieniła status na „przyjęta”. Ponadto opiekun Teatru w IT wezwał jednostkę do przesłania podpisanej (elektronicznie lub papierowo) informacji. W dniu 12 lutego 2021 r.³⁸ Dyrektor Teatru przedłożył w dniu 29 stycznia 2021 r. do IT podpisaną informację³⁹ z wykazem wydatków Informacja, stosownie do § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wsparcia, zawierała dane według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., w tym m.in.:

- dane identyfikacyjne Teatru i kwotę udzielonego mu wsparcia finansowego;
- dane o wykorzystaniu udzielonego wsparcia, ze wskazaniem rodzajów wydatków oraz kwot wydatków w pełnych złotych – wykazano koszty personelu pracującego na rzecz Teatru w podziale na wynagrodzenia miesięczne wynikające z umów o pracę wraz z ZUS oraz nagrody i premie dla pracowników Teatru;
- liczbę osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę – wykazano 74 osoby;
- dane o liczbie i przedmiocie zawartych umów cywilno-prawnych⁴⁰ – wykazano 0;
- dane o liczbie zrealizowanych wydarzeń artystycznych, w tym premierowych, od dnia złożenia wniosku do dnia 31 grudnia 2020 r. – wykazano 10;
- dane o liczbie nowych przedsięwzięć artystycznych zrealizowanych lub rozpoczętych z wykorzystaniem środków FWK lub o liczbie nowych przedsięwzięć artystycznych, w odniesieniu do których realizowano usługi wspomagające działalność kulturalną w dziedzinie teatru, muzyki lub tańca przez organizację zaplecza technicznego, z wykorzystaniem środków FWK – wykazano 0;
- dane o wpływie wsparcia finansowego na lokalną społeczność – wskazano, że wypłata wynagrodzeń pozwoliła zachować miejsca pracy ok. 100 pracowników Teatru, ponadto dzięki utrzymaniu kadry Teatr mógł kontynuować działania artystyczne online oraz rozpocząć prace nad nowym repertuarem.

³⁸ Znak pisma AS.070.2.2021.

³⁹ Suma kontrolna w systemie Witkac c1e0-7c98-6bd9.

⁴⁰ Z wykorzystaniem środków z udzielonego wsparcia finansowego od dnia złożenia wniosku do dnia 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli tom II str. 34, 59-79)

Badanie informacji oraz wykazu poniesionych przez Teatr wydatków wykazało, że kwota kosztów zaprezentowana w informacji o wykorzystaniu udzielonego wsparcia finansowego odpowiada danym z ewidencji księgowej. Stosownie do § 3 pkt 5 umowy, zmiany kwot wydatków w poszczególnych kategoriach wydatków nie przekroczyły 25% kwot zaplanowanych w umowie⁴¹ i nie wymagały zgody IT. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych⁴² Teatr nie dokonał zwrotu środków z FWK lub odsetek od tych środków. Dane dotyczące zatrudnienia były zgodne z dokumentacją kadrową oraz [...] ⁴³. Natomiast w wykazie wydatków, w przypadku dziewięciu list płac wskazano błędną datę zapłaty⁴⁴, co jednak nie miało faktycznego wpływu na wartość merytoryczną przekazanej informacji. Dyrektor Teatru wyjaśniła, że powyższe omyłki w datach były błędem liczbowym osoby, która przygotowywała zestawienie.

(akta kontroli tom I str. 4-6, 49-50, 449-469, tom II str. 11-33, 74-76, 305)

Stosownie do § 5 pkt 1 umowy, Teatr przez okres 6 miesięcy od dnia otrzymania środków był zobowiązany do umieszczania na materiałach reklamowych i informacyjnych, stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych informacji o uzyskaniu wsparcia w formie zapisu „Wsparcie ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19” wraz z logotypem FWK. W toku kontroli ustalono, że Teatr umieszczał informacje o uzyskaniu wsparcia na stronie internetowej Teatru⁴⁵ w formie logo FWK, w informacji prasowej dotyczącej wznowienia pracy Teatru w I półroczu 2021 r.⁴⁶, a na profilu Teatru w mediach społecznościowych zamieszczono jeden film z logo FWK⁴⁷. W przypadku pozostałych treści publikowanych w mediach społecznościowych, tj. postów, zdjęć i filmów publikowanych w I połowie 2021 r. nie zamieszczono informacji o dofinansowaniu z FWK. Ponadto nie przedstawiono potwierdzenia oznaczenia plakatów, programów, publikacji, katalogów lub zaproszeń.

(akta kontroli tom II str. 366-382)

Kierownik Działu Promocji i Edukacji Teatralnej wyjaśniła, że Teatr nie wytwarzał żadnych materiałów reklamowych (plakatów, publikacji, programów, katalogów i zaproszeń) w okresie od grudnia 2020 r. do czerwca 2021 r., ponieważ materiały reklamowe są ściśle powiązane z premierami, a skoro nie wystawiano premier, nie powstawały nowe materiały reklamowe. Nie była to skuteczna metoda reklamy w czasie pandemii - generująca koszty, a niekoniecznie generująca sprzedaż biletów. Bilety na ograniczoną liczbę spektakli sprzedawały się błyskawicznie, dlatego tworzenie tego typu materiałów było bezcelowe. Odnośnie do działań w mediach społecznościowych, logo FWK i informacja tekstowa o wsparciu z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 została umieszczona na głównym banerze Teatru na stronie Facebook i YouTube. Z powodu zamieszczenia informacji na głównym banerze, informacja ta nie była powielana w treści poszczególnych postów publikowanych przez Teatr. Nie zarchiwizowano tych banerów, dopiero w trakcie kontroli z Archiwów Państwowych poinformowano Teatr o obowiązku archiwizowania

⁴¹ W pozycji wynagrodzenia zasadnicze zaplanowano 2 952,0 tys. zł wykonano 2 953,2 tys. zł. W pozycji Nagrody i premie zaplanowano 550 tys. zł, wykonano 548,9 tys. zł. Przesunięcie pomiędzy tymi pozycjami wynosiło 1138,08 zł.

⁴² 24 listopada 2023 r.

⁴³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁴⁴ Dot. list płac nr LP/97/04/2020, LP/98/04/2020, LP/99/04/2020, LP/100/04/2020 – wykazano 30 kwietnia 2020 r. zamiast 28 kwietnia 2020 r. oraz list płac nr LP/178/08/2020, LP/181/08/2020, LP/182/08/2020, LP/183/08/2020, LP/184/08/2020 – wykazano 31 sierpnia 2020 r. zamiast 28 sierpnia 2020 r.

⁴⁵ Od 16 grudnia 2020 r. do grudnia 2021 r. w polu „Wspierają nas” zamieszczono logo FWK.

⁴⁶ W informacji zawarto zdanie „Projekt realizowany przy wsparciu ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19” oraz zamieszczono logo FWK.

⁴⁷ W dniu 20 maja 2021 r.

działań internetowych. Odnośnie do strony internetowej Teatru, niezamieszczenie frazy „Wsparcie ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19” wynikało z kwestii technicznych, strona ma ponad 10 lat i jest przestarzała, patronów Teatru można wykazać jedynie na pasku „Wspierają nas” w postaci logo partnera.

(akta kontroli tom I str. 98-102)

Wykorzystanie przez Teatr wsparcia ze środków FWK było przedmiotem kontroli IT przeprowadzonej w dniach 17 maja – 22 lipca 2021 r. na podstawie § 7 umowy. Kontrolę przeprowadzono w formie zdalnej. Obejmowała ona badanie dokumentów księgowych wykazanych w wykazie wydatków (listy płac), wyciągów bankowych oraz ewidencji księgowej. Na potrzeby kontroli IT Dyrektor Teatru złożył oświadczenie o prowadzeniu wyodrębnionej ewidencji księgowej dla wydatków z FWK. Kontrola IT nie wykazała nieprawidłowości, nie sformułowano zaleceń pokontrolnych, a o jej pozytywnym wyniku poinformowano Teatr e-mailem 22 lipca 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 499-509)

5. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności artystycznej i rozrywkowej K-01[...]48.

(akta kontroli tom I str. 450-459)

Zgodnie z zarządzeniem nr 15/2020 Dyrektora Teatru Kwadrat z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyznawania rekompensat za odwołane spektakle w roku 2020 r. z powodu restrykcji związanych ze stanem epidemii na terenie RP, w związku z otrzymanym przez Teatr wsparciem finansowym z FWK, w ramach solidarności z pracownikami i współpracownikami Teatru, którzy utracili przychody w związku z odwołaniem spektakli z przyczyn związanych z ogłoszonym stanem epidemii w Polsce, a byli gotowi do wykonania swoich zadań na podstawie zawartych z Teatrem umów, wypłacono rekompensaty z tego tytułu.

(akta kontroli tom I str. 364-374)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że dzięki FWK przede wszystkim udało się utrzymać zatrudnienie i pracowników w Teatrze. W jego ocenie pracownicy Teatru dzięki temu wsparciu byli gotowi do dużych poświęceń i pozostawania w gotowości do pracy w Teatrze, czuli się docenieni i zaopiekowani.

(akta kontroli tom I str. 90-97)

Główna Księgowa i ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że były Dyrektor wypłacał rekompensaty dla aktorów i obsługi technicznej w związku z niefunkcjonowaniem Teatru w 2020 r. Rekompensat nie wypłacano ze środków FWK, ale FWK pozwolił refinansować poniesione wcześniej wydatki na wynagrodzenia od kwietnia do grudnia 2020 r. Dzięki temu odzyskano środki własne dla Teatru, z których wypłacono rekompensaty dla pracowników. Dzięki FWK utrzymano zatrudnienie w Teatrze, aktorów oraz obsługę techniczną. Szczególnie w przypadku pracowników technicznych istniało ryzyko, że zmienią pracę wobec braku wypłat w Teatrze.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W księgach rachunkowych Teatru nie zaksięgowano operacji gospodarczej, w łącznej kwocie 505,3 tys. zł⁴⁹, tj. przychodu z tytułu zwolnienia z opłacania składek ZUS. Zwolnienie zostało przyznane Teatrowi w dniu 17 października 2020 r. (na wniosek Teatru z dnia 15 października 2020 r.) i stanowiło przychód

⁴⁸ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁴⁹ Dot. zwolnienia z opłacania składek ZUS za lipiec (w kwocie 160,9 tys. zł), sierpień (195,1 tys. zł) oraz wrzesień (149,3 tys. zł) 2020 r.

jednostki. W księgach rachunkowych Teatru wyodrębniono konto analityczne 760-015 pn. Przychody dot. zwolnienia z opłacania składek ZUS, jednak w okresie objętym kontrolą nie dokonywano na nim żadnych operacji księgowych. Stanowiło to naruszenie:

- art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 w powiązaniu z art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którymi zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną, w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody dotyczące danego roku obrotowego, a do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym;
- obowiązujących w Teatrze Zasad prowadzenia rachunkowości⁵⁰, zgodnie z którymi wszystkie operacje gospodarcze winny być ujęte w księgach nie później niż do 20-go dnia następnego miesiąca (pkt 17 ww. Zasad).

Niezaksięgowanie ww. operacji w księgach rachunkowych wpływało na dokumenty sprawozdawcze Teatru, w tym Rachunek zysków i strat⁵¹, bilans jednostki⁵², sprawozdanie z wykonania planu finansowego⁵³ oraz sprawozdania Rb-N⁵⁴.

(akta kontroli tom II str. 171-208)

Główna Księgowa i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że kwestia wsparcia ZUS w postaci zwolnienia z opłacania składek dla instytucji kultury i artystycznych była niejasna, w prasie pojawiały się stanowiska, że samorządowe instytucje artystyczne nie mogą dostać tego zwolnienia, bo przysługuje ono wyłącznie przedsiębiorcom. Mimo powyższych wątpliwości 15 października 2020 r. Główna Księgowa złożyła elektronicznie wniosek w systemie PUE ZUS, a ZUS przyznał to wsparcie, zwolnił Teatr z opłacania składek. Główna Księgowa wyjaśniła, że to ona zdecydowała, że nie będzie wprowadzać tego przychodu do ksiąg rachunkowych Teatru. Zdecydowała, że nie będzie go w ogóle księgować, do czasu ostatecznego wyjaśnienia sprawy i potwierdzenia, że te środki zostają Teatrowi przydzielone i upewnienia się, że stanowi to przychód Teatru. Główna Księgowa nie pamiętała, dlaczego nie dokonała tej operacji księgowej i dopiero potem korekty, storno czy przeksięgowania, prawdopodobnie wynikało to z przeoczenia. Dopiero przy kolejnym wniosku o zwolnienie z opłacania składek ZUS, złożonym 29 stycznia 2021 r. i dotyczącym kolejnego zwolnienia (za listopad 2020 r.), kiedy na podstawie pisma z dnia 12 lutego 2021 r. nie przyznano Teatrowi zwolnienia, Główna Księgowa uzyskała pewność, że w interpretacji ZUS, takie zwolnienie faktycznie Teatrowi przysługiwało. Na początku 2021 r., przed złożeniem do Urzędu Miasta sprawozdania finansowego, telefonicznie pytała pracownika Biura Kultury Urzędu m.st. Warszawy, czy jeżeli Teatr zrezygnuje ze zwolnienia, które przyznał ZUS, to czy przychód ten wykazywać w księgach rachunkowych Teatru. Otrzymała odpowiedź, że nie musi księgować tej operacji, skoro ten przychód tylko na chwilę wszedł, a zaraz potem zszedł ze stanu Teatru. W lutym 2021 r. były Dyrektor wystąpił do ZUS o anulowanie przyznanego wsparcia. Natomiast ZUS nie rozpatrzył tego wniosku, nie skorygował w swoich księgach rachunkowych

⁵⁰ Wprowadzonych Zarządzeniem nr 30/2014 Dyrektora Teatru Kwadrat z dnia 29 grudnia 2014 r. w sprawie Zasad prowadzenia rachunkowości w Teatrze Kwadrat; dalej: Zasady prowadzenia rachunkowości.

⁵¹ Za rok 2020 r.

⁵² Za lata 2020-2022.

⁵³ Za 2020 r.

⁵⁴ Za IV kwartał 2020 r., I, II, III i IV kwartał 2021 i 2022 r. oraz I, II i III kwartał 2023 r.

nadpłaty Teatru. Na początku 2021 r., przy sporządzaniu bilansu, Główna Księgowa nie zwiększała przychodów z tytułu otrzymanego zwolnienia z ZUS. Nie zglądała też na PUE ZUS, nie została również poinformowana o tej nadpłacie.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

NIK zauważa, że w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszelkie zdarzenia gospodarcze, w tym również zwolnienia z opłacania składek, które przypadają na dany okres sprawozdawczy, a obowiązek ten wynika bezpośrednio z ustawy o rachunkowości.

2. Wniosek o wsparcie ze środków FWK zawierał błędy. We wniosku z dnia 19 października 2020 r. oraz jego aktualizacji z 2 grudnia 2020 r.:

- w pozycjach B3, B6, C2, C4, C5 oraz C6 wskazano kwoty o 121,95 zł niższe, niż wynikało to z ksiąg rachunkowych oraz ewidencji księgowej Teatru. W związku z tym w pozycji B14 błędnie wyliczono kwotę wsparcia finansowego (40% przychodów netto) i wpisano o 48,78 zł mniej niż wynikało to z prowadzonej ewidencji księgowej, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym;

(akta kontroli tom II str. 80-170)

Główna Księgowa i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że powyższy błąd, niezgodność z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej Teatru, wynikał z jej przeoczenia lub niedopatrzania, ponieważ to ona zajmowała się częścią przychodową wniosku. Błąd ten pojawił się już w pierwotnym wniosku z 19 października 2020 r., ponieważ przy aktualizacji wniosku z 2 grudnia 2020 r. nie dokonywała żadnych zmian w zakresie przychodów. Główna Księgowa wyjaśniła, że wniosek był przygotowywany w szybkim tempie, w czasie epidemii COVID-19, podczas pracy zdalnej, z okazjonalnymi wizytami w siedzibie Teatru.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

- w pozycji B11 nie ujęto przyznanego Teatrowi zwolnienia z opłacania składek ZUS za lipiec, sierpień i wrzesień 2020 r., w łącznej kwocie 505 273,02 zł (zwolnienie przyznane w dniu 17 października 2020 r.). Nieujęcie we wniosku o dofinansowanie otrzymanego z ZUS zwolnienia stanowiło naruszenie § 5 ust. 1 oraz § 7 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie wsparcia, zgodnie z którymi kwotę wsparcia finansowego należało pomniejszyć o wsparcie zwrotne lub bezzwrotne otrzymane przez jednostkę ze środków publicznych w związku z przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 do dnia poprzedzającego dzień złożenia wniosku o wsparcie finansowe, oraz § 6 ust. 2 Regulaminu wsparcia. Ponadto do wniosku nie załączono potwierdzenia otrzymania tego wsparcia, do czego zobowiązywał rozdział IX Ogłoszenia o naborze wniosków z dnia 8 października 2020 r. NIK zauważa, że również na stronie MKiDN w zakładce pytania i odpowiedzi dotyczące sprawozdania, w pkt 7 zawarto bezpośrednio odniesienie do odliczenia trzymiesięcznego wsparcia pozyskanego z ZUS.

Na skutek powyższych błędów popełnionych we wniosku o udzielenie wsparcia, Teatr pozyskał dofinansowanie w kwocie 3 502,0 tys. zł, natomiast prawidłowo obliczony limit dofinansowania dla Teatru wynosił 3 105,1 tys. zł. Teatr otrzymał zatem o 396,9 tys. zł więcej niż wynosiła dopuszczalna maksymalna kwota dofinansowania obliczona zgodnie z regulacjami dotyczącymi Funduszu, co w ocenie NIK stanowi pobranie wsparcia w nadmiernej wysokości.

NIK zauważa, że stwierdzona nieprawidłowość nie dotyczy dokonania podwójnego finansowania składek ZUS za okres lipiec-sierpień-wrzesień 2020 r., ponieważ płatności składek ZUS za te miesiące nie zostały ujęte w wykazie wydatków składanym do IT.

(akta kontroli tom II str. 80-81, 171-208)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że w momencie składania wniosku nie wiedział, że składa nieprawdziwe dane, że oświadcza nieprawdę i nie wykazuje wsparcia z ZUS, które zostało przyznane Teatrowi. Nie miał wglądu do systemu Witkac i systemów informacyjnych ZUS, nie miał wiedzy i nie został poinformowany o przyznaniu Teatrowi zwolnienia z opłacania składek ZUS. Nie pamiętał również, w jaki sposób dowiedział się o udzielonym Teatrowi zwolnieniu z ZUS. Były Dyrektor nie wiedział, czy przed złożeniem wniosku do FWK ktoś z pracowników weryfikował portal PUE ZUS. Wyjaśnił również, że na pewno nie posiadał informacji o wsparciu z ZUS w grudniu, przy podpisywaniu wniosku oraz umowy o środki z FWK, ponieważ wówczas nie podpisałby takiej umowy.

(akta kontroli tom I str. 90-97)

Główna Księgowa i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że w związku z zamieszaniem wokół tego, czy zwolnienie ZUS przysługuje lub nie przysługuje samorządowym instytucjom kultury i artystycznym nie miała pewności, czy zwolnienie z ZUS należy wykazywać we wniosku do FWK. Nie przypominała sobie żadnej instrukcji MKiDN w tym zakresie. Na dzień 19 października miała wiedzę, że Teatr złożył wniosek do ZUS, natomiast jeszcze nie wiedziała, że ZUS przyznał Teatrowi to dofinansowanie w dniu 17 października 2020 r. Nie wiedziała też, że w ogóle trzeba je wykazać we wniosku z 19 października 2020 r. Główna Księgowa wyjaśniła, że decyzję, aby nie ujmować we wniosku o wsparcie FWK kwoty dofinansowania z ZUS podjęła osobiście. Były Dyrektor zlecił księgowości wypełnienie wniosku, nie miał jednak szczegółowej wiedzy o kwotach wykazanych we wniosku.

Główna Księgowa wyjaśniła, że o pozytywnej decyzji ZUS nie wiedziała na etapie przekazywania pierwszego wniosku FWK, tj. 19 października 2020 r., natomiast 2 grudnia 2020 r., na etapie ostatecznej wersji wniosku w Teatrze wiedziano już o wsparciu ZUS. Mimo to wniosku nie korygowała (Instytut zmienił tylko kwotę przyznanego dofinansowania), bo nie miała pewności, czy ZUS ostatecznie nie cofnie przyznanego dofinansowania, zapomniała już o uldze udzielonej przez ZUS, co wynikało z jej przeoczenia spowodowanego szybkim tempem pracy związanym z pracą zdalną i epidemią COVID-19, dlatego też nie informowała IT o wsparciu ZUS, nie wpisała go do wniosku FWK. Z tego powodu Dyrektor podpisał w grudniu 2020 r. wersję wniosku, jaką przekazała do podpisu mu Główna Księgowa, w której nie wykazano tego wsparcia.

Główna Księgowa wyjaśniła, że zgodnie z jej dzisiejszą wiedzą niewykazanie i niekorygowanie wniosku FWK o wsparcie z ZUS było błędem Teatru. W dniu 19 października 2020 r. w trakcie wypełniania wniosku o środki z FWK nie weryfikowała statusu wniosku złożonego do ZUS, czy w systemie PUE ZUS przyznano Teatrowi dofinansowanie. Nie zajrzała na stronę PUE ZUS i do dziś nadal nie zagląda, bo nie potrafi poruszać się w tym serwisie, pozyskiwanie w nim informacji jest mało czytelne. Już po złożeniu wniosku o wsparcie z FWK w systemie Witkac, w dniu 20 października 2020 r., pracownicy Działu Kadr i płac, którzy na bieżąco pracują w systemie PUE ZUS, przekazali Głównej Księgowej pisma z ZUS dotyczące zwolnienia. Po uzyskaniu tej informacji Główna Księgowa nie kontaktowała się z IT, nie składała korekty wniosku, nie informowała e-mailowo o tej sytuacji. Główna Księgowa wyjaśniła, że w momencie, kiedy zorientowała się, że nie wykazała wsparcia ZUS we wniosku FWK, tj. w styczniu 2021 r., poinformowała Dyrektora, że popełniła błąd we wniosku o wsparcie z FWK. Wtedy też przedstawiła Dyrektorowi dwie opcje: zwrot środków z FWK do IT lub zwrot wsparcia ZUS. W lutym 2021 r. Dyrektor podjął decyzję o wystąpieniu z wnioskiem do ZUS o anulowanie udzielonego Teatrowi wsparcia, ponieważ pieniędzy z ZUS

i tak faktycznie nie otrzymano, więc lepiej zatrzymać środki z Ministerstwa (które przekazano na rachunek Teatru). Teatr nie wystąpił o anulowanie wsparcia do ZUS od razu w 2020 r., przed podpisaniem umowy z IT, ponieważ nie było pewności, jaką kwotę otrzyma z FWK. Jeśli kwota otrzymana z IT byłaby mniejsza, to nie zrezygnowano by ze wsparcia ZUS. Ale skoro IT przyznał Teatrowi niemal maksymalne możliwe wsparcie, wtedy dopiero podjęto decyzję o wystąpieniu z wnioskiem o anulowanie wsparcia z ZUS⁵⁵.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

NIK zauważa jednak, że zgodnie z § 5 ust. 1 oraz § 7 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie wsparcia, Teatr miał obowiązek wykazać we wniosku o środki z FWK wsparcie z ZUS otrzymane w dniu 17 października 2020 r. Przyczyną złożenia ww. wniosku o anulowanie zwolnienia z opłacania składek ZUS (w dniu 15 lutego 2021 r.) była informacja o przekroczeniu dopuszczalnego ówczesnie limitu pomocy 800 tys. euro na jednostkę⁵⁶. Teatr nie poinformował IT o otrzymanym 17 października 2020 r. zwolnieniu ze składek ZUS ani we wniosku z 19 października 2020 r., ani w momencie jego aktualizacji 2 grudnia 2020 r., ani podczas kontroli przeprowadzanej przez IT, co spowodowało pobranie i wykorzystanie wsparcia z FWK w zawyżonej wysokości. Niemniej na skutek kontroli NIK, 25 października 2023 r. dokonano skutecznego anulowania przyznanego 17 października 2020 r. zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek ZUS w kwocie 505,3 tys. zł, w związku z czym NIK odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych w tym zakresie.

3. Regulaminy wynagradzania, premiowania i nagradzania pracowników regulowały również zasady wynagradzania, premiowania i nagradzania osób zatrudnionych na stanowiskach głównego księgowego i zastępcy dyrektora, co stanowiło naruszenie art. 77² § 5, w związku z art. 241²⁶ § 2 Kodeksu pracy, zgodnie z którymi postanowienia regulaminu wynagrodzeń nie mogą określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy, w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2 Kodeksu pracy. Dotyczyło to:
- Regulaminów wynagradzania pracowników Teatru⁵⁷, które nie wyłączały ze swojego zakresu stanowiska Głównego Księgowego, natomiast wyłączały stanowisko Dyrektora Teatru oraz jego Zastępców; ponadto Załącznik nr 1 do każdego z regulaminów, określający wysokość dodatku funkcyjnego dla pracowników, określał również wysokość tego dodatku dla Głównego Księgowego⁵⁸;
  - Regulaminu premiowania i nagradzania pracowników Teatru Kwadrat w Warszawie z dnia 20 maja 2012 r. wprowadzonego Zarządzeniem Dyrektora Teatru nr 15/2012 z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu Premiowania i Nagradzania Pracowników Teatru Kwadrat (ze zm.), w którym określono m.in. wymiar procentowy premii przyznawanej Zastępcy Dyrektora i Głównego Księgowego⁵⁹;

⁵⁵ Pismem AS.070.2.2021 z dnia 15 lutego 2021 r.

⁵⁶ Zgodnie z Komunikatem Komisji UE – Tymczasowe ramy środków pomocy w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (Dz. Urz. UE C 91 I/1 z 20.03.2020 r. z późn. zm.; Kod a18.1 – pomoc rekompensująca negatywne konsekwencje ekonomiczne związane z COVID-19, udzielana w ramach limitu 800 000 EUR na przedsiębiorcę.

⁵⁷ Tj. Regulaminu wynagradzania pracowników Teatru Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego z siedzibą w Warszawie wprowadzonego zarządzeniami Dyrektora Teatru: nr 20/2019 z dnia 30 października 2019 r. (ze zm.), nr 14/2021 z dnia 23 sierpnia 2021 r., nr 3/2023 z dnia 18 stycznia 2023 r., nr 7/2023 z dnia 22 marca 2023 r.

⁵⁸ W kwocie od 600 zł do 50% stawki wynagrodzenia zasadniczego.

⁵⁹ 50-100% wynagrodzenia zasadniczego.

- Regulaminów premiowania i nagradzania pracowników⁶⁰, które zawierały błędne odwołania do obowiązujących przepisów prawa, tj. jako podstawę przyznawania nagrody dla Głównego Księgowego oraz Zastępcy Dyrektora wskazywały art. 10 ust. 8 zamiast art. 10 ust. 7 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

(akta kontroli tom I str. 215-216, 290-378)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że powyższe błędy wynikały z przeoczenia lub niedopatrzania pracownika, któremu powierzono te zadania, tj. kierowniczkę Działu Kadr i płac. Zgodnie z jego wiedzą, przedstawione mu przez kierowniczkę do zatwierdzenia regulaminy były zgodne z obowiązującym prawem. Nie miał wiedzy o naruszeniach Kodeksu pracy i innych ustaw.

(akta kontroli I str. 90-97)

Kierownik Działu Kadr i płac wyjaśniła, że w obowiązujących w Teatrze regulaminach wynagradzania, premiowania i nagradzania oraz ich załącznikach nie powinno być odniesień do stanowiska Głównego Księgowego oraz Zastępcy Dyrektora. Zapisy te wynikały z przeoczenia i powielenia treści starszych regulacji. W kolejnych latach regulaminy były uzupełniane kolejnymi zarządzeniami Dyrektora, za każdym razem przeprowadzano konsultacje z Dyrektorem, a ponadto przeważnie z Główną Księgową i pracownikami merytorycznymi Teatru oraz ze współpracującą kancelarią prawną. Ponadto Kierownik wysyłała regulaminy wynagrodzeń do Biura Kultury Urzędu m.st. Warszawy, które również nie zgłaszało uwag w tym zakresie. Odnośnie do wskazania art. 10 ust. 8 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, Kierownik wyjaśniła, że jest to omyłka pisarska, która była później powielana w kolejnych regulacjach wewnętrznych. Na żadnym etapie konsultacji, w tym również z radcami prawnymi i kancelariami prawnymi, ani w toku wcześniej przeprowadzanych w Teatrze kontroli, omyłka ta nie została zidentyfikowana. Obecnie trwają prace nad zmianą regulaminów wynagradzania, premiowania i nagradzania pracowników w zakresie m.in. stanowiska Głównego Księgowego, które będzie wyłączone z zapisów regulaminu, planowana jest również rezygnacja z dotychczasowego, oddzielnego, regulaminu premiowania i nagradzania pracowników Teatru na rzecz wprowadzenia uproszczonych zapisów w regulaminie wynagradzania oraz korekta błędnego odwołania do art. 10 ust. 8 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

(akta kontroli tom I str. 52-58)

4. W umowach o pracę osoby zatrudnionej na stanowisku Głównego Księgowego i Zastępcy Dyrektora z dnia 30 września 2019 r. oraz 18 czerwca 2020 r. zawarto odwołania do Zakładowego Regulaminu Wynagradzania i Regulaminu premiowania i nagradzania Pracowników Teatru Kwadrat w Warszawie. Stanowiło to naruszenie:
  - art. 77² § 5, w związku z art. 241²⁶ § 2 Kodeksu pracy, zgodnie z którymi postanowienia regulaminu wynagrodzeń nie mogą określać warunków wynagradzania pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy, w rozumieniu art. 128 § 2 pkt 2 Kodeksu pracy;

⁶⁰ Wprowadzonych zarządzeniem nr 3/2017 Dyrektora Teatru Kwadrat z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie ujednoczenia zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat, nr 13/2021 z 6 lipca 2021 r. w sprawie zmiany zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat na czas do końca obowiązywania stanu epidemii w związku z wirusem SARS-CoV-2, nr 3/2022 z 1 marca 2022 r. w sprawie przywrócenia zasad przyznawania i wypłacania nagród, premii uznaniowych wypłacanych pracownikom Teatru Kwadrat od dnia 1 marca 2022 r., nr 4/2023 z 23 stycznia 2023 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Premiowania i Nagradzania Pracowników Teatru Kwadrat.

- art. 5 ust. 1-3 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, który stanowi, że osobom o których mowa w art. 2 tej ustawy (w tym zastępcom dyrektora i głównym księgowym) przysługuje wyłącznie wynagrodzenie miesięczne oraz określono dopuszczalne prawem odstępstwa od tej zasady, obejmujące możliwości przyznania świadczeń dodatkowych, których zamknięty katalog został określony w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania⁶¹.

Skutkiem powyższej nieprawidłowości było wypłacenie w latach 2020-2023 (do 30 września) Głównej Księgowej, w ramach wynagrodzenia miesięcznego, premii regulaminowych (w wysokości 50% wynagrodzenia zasadniczego), w łącznej kwocie 134,9 tys. zł, w tym w 2020 r. ze środków FWK w kwocie 24,0 tys. zł.

NIK zwraca uwagę, że stwierdzone nieprawidłowości w tym zakresie dotyczą niezgodnego z ww. przepisami sposobu przyznawania tych świadczeń. Natomiast nie oznacza to, że wynagrodzenie otrzymywane przez Główną Księgową przekraczało limity, o których mowa w ustawie o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

(akta kontroli tom I str. 396-408, tom II str. 306-330)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że był przekonany o poprawności zawartych umów. Umowy zostały przygotowane przez Kierownik Działu Kadr i płac, która przedstawiła mu je do podpisu.

(akta kontroli tom I str. 90-97)

Kierownik Działu Kadr i płac wyjaśniła, że na polecenie Dyrektora przygotowywała wszystkie umowy pracowników w Teatrze, w tym umowę Głównej Księgowej, dostosowała ich zapisy do obowiązujących przepisów. W wyniku przeoczenia umowa Głównej Księgowej była sporządzona na tym samym wzorze, co umowy innych pracowników i nie została dostosowana do specyfiki tego stanowiska. Zgodnie z jej ówczesną wiedzą, premia dla Głównej Księgowej wpisana w umowie o pracę, mimo tego że odwoływała się do Regulaminu wewnętrznego Teatru, była składnikiem stałym, obligatoryjnym, naliczanym i wypłacanym jak miesięczne wynagrodzenie zasadnicze i wypłacana na podstawie umowy o pracę. Biorąc pod uwagę orzecznictwo sądowe, w opinii Kierownik Działu Kadr i płac nie naruszono ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Po konsultacji z kancelarią prawną, Kierownik Działu Kadr i płac złożyła obecnemu kierownictwu Teatru rekomendację dotyczącą zmiany składników wynagrodzenia w umowie o pracę Głównej Księgowej oraz braku odniesień w tej umowie do wewnętrznych regulaminów wynagradzania, premiowania i nagradzania, przy zachowaniu tej samej łącznej kwoty brutto. Po zmianie umowy o pracę Głównej Księgowej, premia regulaminowa nie będzie już wypłacana jako jeden ze składników wynagrodzenia miesięcznego na tym stanowisku.

(akta kontroli tom I str. 52-58)

W toku kontroli, po rekomendacji Kierownika Działu Kadr i płac Teatru oraz po konsultacji z kancelarią prawną, w dniu 26 października 2023 r. Dyrektor Teatru zawarła z Główną Księgową porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy, w którym premia regulaminowa nie została wymieniona jako składnik wynagrodzenia, umowa nie zawiera również odwołań do zapisów Regulaminów wynagradzania i premiowania obowiązujących w Teatrze.

(akta kontroli tom I str. 409-417)

⁶¹ Dz.U. z 2023 poz. 54.

5. W 2020 r. ze środków FWK przyznano osobie zatrudnionej na stanowisku Głównego Księgowego i Zastępcy Dyrektora, nagrodę roczną w kwocie 39,9 tys. zł brutto, której wysokość przekraczała trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego tej osoby w roku poprzednim, co stanowiło naruszenie art. 10 ust. 7 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. Maksymalna dopuszczalna wysokość nagrody, która mogła być tej osobie przyznana zgodnie z ww. przepisem, wynosiła 36,0 tys. zł, zatem kwota przekroczenia wyniosła 3 929,93 zł.

W ocenie NIK kwota przekroczenia stanowi wydatki niekwalifikowalne w ramach FWK, z uwagi na § 3 ust. 2 umowy stanowiący, że beneficjent jest zobowiązany do wykorzystania wsparcia zgodnie z przepisami prawa i postanowieniami umowy.

(akta kontroli tom II str. 53-57, 306-314, 337-338)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że przyznał Głównej Księgowej nagrodę w kwocie netto, natomiast nie przeliczał tej kwoty na kwotę brutto. Nie wiedział o przekroczeniu limitu wynikającego z ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi. W ocenie byłego Dyrektora to kadry powinny dokonać tego przeliczenia na kwotę brutto i zweryfikować, czy nie przekroczono limitu nagrody rocznej. Były Dyrektor nie otrzymał takiej informacji od pracowników Działu Kadr i płac lub Księgowości.

(akta kontroli tom I str. 90-97)

Kierownik Działu Kadr i płac wyjaśniła, że przekroczenie limitu nagrody rocznej wynikał z przeoczenia pracowników Działu Kadr i płac, Księgowości i Dyrektora. Dyrektor przyznawał nagrody w kwocie netto, po przeliczeniu kwoty netto na kwotę brutto wysokości nagrody, ani Kierownik, ani inni pracownicy z Działu Kadr i płac, a potem również Główna Księgowa przy akceptacji i zatwierdzaniu list płac, nie zweryfikowali ponownie wysokości nagrody, w związku z tym nie zidentyfikowano przekroczenia trzykrotności przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego tej osoby w roku 2019. Przyznawanie i wypłacanie nagród ze środków FWK w 2020 r. odbywało się w bardzo krótkim czasie, w dużym tempie. Dyrektorowi zależało w szczególności na tym, żeby pracownicy otrzymali przelewy w grudniu 2020 r. przed Świętami Bożego Narodzenia. Proces przyznawania, naliczania i wypłacania nagród odbywał się w ciągu kilku dni, w trybie pracy zdalnej, ze względu na obostrzenia pandemiczne związane z COVID-19.

(akta kontroli tom I str. 52-58)

6. Zarówno była, jak i obecna Zastępca Dyrektora zostały zatrudnione na stanowisku w drodze zmiany warunków umowy o pracę zamiast w drodze powołania, co było niezgodne z § 9 pkt 5 Statutu, który stanowi, że Dyrektor powołuje i odwołuje Zastępców Dyrektora, w związku z art. 15 ust. 8 ustawy o działalności kulturalnej oraz art. 68 § 1 Kodeksu pracy.

W przypadku byłej, jak i obecnej Zastępcy Dyrektora, zatrudnienie zostało poprzedzone uzyskaniem pozytywnej opinii Prezydenta m.st. Warszawy⁶². W obu przypadkach zawarto aneksy do obowiązujących umów o pracę na czas nieokreślony⁶³, w których określono warunki pracy i płacy na tym stanowisku.

W odniesieniu do tej sytuacji NIK zauważa, że umowa o pracę i powołanie to dwa odmienne sposoby nawiązywania stosunku pracy, które nie mogą być stosowane jednocześnie do tej samej osoby. Warunki pracy i płacy osoby powołanej na

⁶² Pismo KU-I.402.41.2015.ASA z dnia 14 grudnia 2015 r. oraz pismo KU-IK.402.6.2023.ASA z dnia 1 września 2023 r.

⁶³ W przypadku byłej Zastępcy Dyrektora: umowa z 25 września 2014 r. oraz aneks z dnia 4 stycznia 2016 r., aneks z 19 lipca 2018 r., następnie umowa z 30 września 2019 r. oraz umowa z 18 czerwca 2020 r. W przypadku obecnej Zastępcy Dyrektora: umowa z dnia 1 grudnia 2015 r. oraz aneks z dnia 29 listopada 2021 r., zmieniona porozumieniem zmieniającym warunki pracy i płacy z dnia 5 września 2023 r.

stanowisko zastępcy dyrektora instytucji kultury powinny być określone w akcie powołania, nie w umowie o pracę.

W toku kontroli, po konsultacji z kancelarią prawną, w dniu 13 listopada 2023 r. Dyrektor Teatru zawarła z Zastępcą Dyrektora porozumienie rozwiązujące dotychczasową umowę o pracę oraz Zarządzeniem nr 38/2023 Dyrektora Teatru Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego z dnia 13 listopada 2023 r. powołała tę osobę na Zastępcę Dyrektora Teatru Kwadrat.

(akta kontroli tom I str. 114-118, 396-440)

Kierownik Działu Kadr i płac wyjaśniła, że uznała sformułowanie o powołaniu i odwołaniu jako tzw. powołanie pozorne występujące w literaturze fachowej i orzecznictwie sądowym, zwłaszcza, że w Statucie nie było odwołania wprost do art. 68 Kodeksu pracy. Ponadto w art. 15 ust. 8 ustawy o działalności kulturalnej jest odwołanie wyłącznie do statutu, który nie reguluje szczegółowo, nie precyzuje sposobu działania w zakresie powołania zastępcy dyrektora. W przypadku obecnej, jak i byłej Zastępcy Dyrektora, pierwotnym stosunkiem pracy była umowa o pracę. Zgodnie z Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z 16 grudnia 2015 r. (Sygn. IV P 610/15), w takim przypadku powołanie oznacza powierzenie pracownikowi funkcji, dochodzi jedynie do modyfikacji stosunku pracy w zakresie obowiązków, ale nie modyfikuje przekształcenia stosunku pracy z umowy o pracę w powołanie, bo to wciąż jest stosunek pracy. Takie wyjaśnienie zostało przyjęte przez Urząd Miasta w trakcie audytu przeprowadzonego w 2022 r. dotyczącego oceny funkcjonowania kontroli zarządczej w Teatrze. Mając na uwadze te wątpliwości, we wrześniu 2023 r., przed podpisaniem umowy z obecną Zastępcą Dyrektora, Kierownik zwróciła się telefonicznie z zapytaniem do Biura Kultury, którą formę powołania ma zastosować. Otrzymała informację, że wybór stosunku pracy należy do Teatru, przy czym według Biura Kultury obie formy są poprawne, natomiast podczas rozmowy została poinformowana, że NIK podważa to stanowisko w kontrolach przeprowadzanych w instytucjach kultury i artystycznych. Ponadto Dyrektor Biura Kultury w piśmie z 1 września 2023 r. do zastępczyni Prezydenta m.st. Warszawy napisał, że obecna Zastępca Dyrektora będzie pełnić funkcję, co utwierdziło Kierownik w przekonaniu, że jest to pozorne powołanie, tj. nie zmiana trybu stosunku pracy w rozumieniu art. 68 Kodeksu pracy, tylko wskazanie pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę do pełnienia dodatkowej funkcji. To dało jej podstawę aby zarekomendować kierownictwu Teatru stosunek pracy na podstawie umowy o pracę, który był korzystniejszy dla pracownika na tym stanowisku.

(akta kontroli tom I str. 52-58)

7. Nie poświadczono dokonania kontroli pod względem formalnym i rachunkowym wszystkich 22 list płac objętych szczegółowym badaniem. W każdym przypadku, kontroli dowodu księgowego pod względem merytorycznym dokonał pracownik Działu Kadr i płac, zatwierdzenia do wypłaty dokonywała Główna Księgowa lub jej Zastępca, a zatwierdzał je Dyrektor Teatru. Natomiast wszystkie listy płac miały puste miejsce przy zapisie „Sprawdzono pod względem formalnym i rachunkowym”. Było to niezgodne z pkt 12.2. Zasad prowadzenia rachunkowości Teatru, zgodnie z którym podstawą zapisu w księgach rachunkowych jest oryginał dokumentu księgowego sprawdzony pod względem merytorycznym, formalno-rachunkowym i podpisany przez upoważnione osoby.

(akta kontroli tom I str. 139-150, tom II str. 306-309, 332-342)

Były Dyrektor Teatru wyjaśnił, że podpis Głównej Księgowej i jednocześnie Zastępcy Dyrektora zatwierdzający do wypłaty listę płac był dla niego jednoznaczny z kontrolą pod względem formalno-rachunkowym.

(akta kontroli tom I str. 90-97)

Główna Księgową i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że listy wydrukowane z systemu były automatycznie przez program księgowy sprawdzane i akceptowane i miała pewność, że listy płac nie zawierają błędów rachunkowych i formalnych, dlatego akceptowała je do wypłaty. W praktyce żaden z pracowników Teatru nie dokonywał kontroli list płac pod względem formalnym i rachunkowym, bo robił to automatycznie system księgowy. Główna Księgową wyjaśniła, że w najbliższym czasie, przy wprowadzaniu nowych regulacji wewnętrznych przez nowe kierownictwo Teatru, zostanie zmieniony zapis dotyczący sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym dokumentów powstających w informatycznym systemie księgowym, w tym list płac.

(akta kontroli tom I str. 83-89)

8. W Teatrze nie tworzono funduszu nagród i funduszu premiowego a nagrody i premie wypłacano ze środków bieżących.

Kierownik Działu Kadr i płac, na etapie konstruowania planu finansowego jednostki, przekazywała Dyrektorowi oraz Głównej Księgowej plan z wyliczeniem funduszu nagród w wysokości od 5-20%, zależnie od Działu, natomiast w księgach rachunkowych Teatru utworzone zostało konto analityczne 851-002 pn. Fundusz nagród, jednak w okresie objętym kontrolą nie dokonywano na nim żadnych operacji księgowych. Stosownie do zapisów Regulaminów wynagradzania pracowników Teatru Kwadrat im. Edwarda Dziewońskiego z siedzibą w Warszawie, tj.:

- § 8 pkt 2 i § 15 pkt 3 regulaminu wprowadzonego zarządzeniem nr 20/2019 Dyrektora Teatru z dnia 30 października 2019 r.,
- § 9 pkt 2 i § 17 pkt 3 regulaminu wprowadzonego zarządzeniem nr 14/2021 Dyrektora Teatru z dnia 28 sierpnia 2021 r., zarządzeniem nr 3/2023 Dyrektora Teatru z dnia 18 stycznia 2023 r. oraz zarządzeniem nr 7/2023 Dyrektora Teatru z dnia 22 marca 2023 r.,

w ramach posiadanych środków na wynagrodzenia tworzony jest fundusz premiowy oraz fundusz nagród, a nagrody wypłaca się z tworzonego corocznie funduszu nagród. Ponadto stosownie do zapisów § 2 Regulaminu premiowania i nagradzania pracowników Teatru Kwadrat w Warszawie z dnia 20 maja 2012 r. wysokość funduszu premiowego określa Dyrektor w planie finansowym Teatru, w ramach środków na wynagrodzenia pracowników.

(akta kontroli tom I str. 290-349, tom II str. 343-365)

Główna Księgową i jednocześnie ówczesna Zastępca Dyrektora wyjaśniła, że nazwy fundusz nagród i fundusz premiowania stosowane były zamiennie. Zgodnie z jej wiedzą, we wcześniejszym ustawodawstwie przepisy wymagały utworzenia na kontach zespołu 8 funduszu nagród i wypłacania nagród z tego funduszu. Gdy rozpoczęła pracę w Teatrze, Dyrektor polecił jej przy sporządzaniu planu finansowego uwzględniać w nim, zgodnie z danymi pozyskanymi z działu kadr, dodatkowe 5-20% funduszu nagród. Razem wynagrodzenia i fundusz na nagrody i premie prezentowała w planie finansowym Teatru w jednej pozycji. Ponadto w ramach pozycji wynagrodzeń ujmowała zawsze pewną kwotę jako rezerwę na nagrody. Jednak fundusz nagród nie był księgowo wydzielony, nie był też prezentowany w planie finansowym jako oddzielna pozycja. Zapisy regulaminów Teatru w tym zakresie są bardzo przestarzałe. Główna Księgową wyjaśniła, że w najbliższym czasie, przy wprowadzaniu nowych regulacji wewnętrznych przez nowe kierownictwo Teatru, zapis o funduszu nagród/premiowania ma zostać usunięty.

Wyjaśnienia w tym zakresie potwierdziła Kierownik Działu Kadr i płac.

(akta kontroli tom I str. 52-58, 83-89)

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zwrot wydatków niekwalifikowalnych poniesionych z FWK dotyczących wypłaconej nagrody rocznej, tj. wydatkowanych z naruszeniem przepisów ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi, w łącznej kwocie 3 929,93 zł, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych.
2. Zaktualizowanie zapisów regulaminów wynagradzania, premiowania i nagradzania pracowników, stosownie do przepisów obowiązującego prawa, w tym wyłączenie z ich postanowień stanowisk Zastępcy Dyrektora oraz Głównej Księgowej.
3. Terminowe dokonywanie księgowania operacji gospodarczych, stosownie do zapisów ustawy o rachunkowości i Zasad prowadzenia rachunkowości.
4. Dokonywanie kontroli dokumentów księgowych stosownie do zapisów regulacji wewnętrznych.
5. Wypłacanie nagród i premii z uwzględnieniem sposobu ich finansowania określonego w regulacjach wewnętrznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 1 grudnia 2023 r.

Kontroler
Łukasz Misiak
Specjalista kontroli państwowej
/-/
.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up. Urszula Klimska
p.o. Wicedyrektora
/-/
.....
podpis